

**ARKUSZ ZAWIERA INFORMACJE PRAWNIE CHRONIONE DO MOMENTU
ROZPOCZĘCIA EGZAMINU**

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJACY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNIĄ

--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN
W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH**

KWIECIEŃ 2008

Informacje dla ucznia:


1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 15 stron. Ewentualny brak stron zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Wszystkie zadania rozwiąż długopisem lub piórem.
4. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna.


Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:

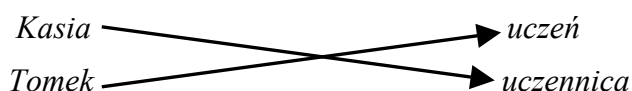
- A.
- B.
- C.
- X**

5. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

- A.
- ~~B.~~
- C.**
- ~~D.~~

6. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to sam napisz odpowiedź w miejscu kropek. Pomyłki przekreślaj.

7. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to połącz strzałkami dobre odpowiedzi, np.:



8. W arkuszu znajduje się miejsce na brudnopis. Możesz je wykorzystać, redagując odpowiedź. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**Czas pracy:
do 180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Powodzenia!



W górach



Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst I

Góry od wieków przyciągały ludzi – poszukiwaczy skarbów, badaczy, turystów. Takim miejscem były i są w Polsce Tatry.

Pierwsza odnotowana wycieczka w Tatry odbyła się w 1565 roku. Była nią przejażdżka¹ Beaty Łaskiej.

Turystykę tatrzańską zapoczątkował Stanisław Staszic. W latach 1803 – 1805 wędrował po Tatrach, prowadząc badania naukowe. To on jako pierwszy wszedł na Kołowy Szczyt²; był też na Krywanu³ i Łomnicy⁴.

Wielkim miłośnikiem Tatr stał się lekarz Tytus Chałubiński. Był jednym z założycieli Towarzystwa Tatrzańskiego, które powstało w 1873 roku. Jego celem było rozwijanie turystyki w Tatrach, budowanie szlaków turystycznych oraz schronisk.

Pierwsi turyści odwiedzali przede wszystkim Dolinę Kościeliską, Kalatówki⁵ i Morskie Oko⁶. Wędrowali po Tatrach z przewodnikami, którymi byli górale pochodzący z Zakopanego.

Z chodzeniem po górach wiązały się wypadki, dlatego też w 1909 roku Mariusz Zaruski powołał TOPR, czyli Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

Do wzrostu liczby turystów w Tatrach przyczyniła się, wybudowana w 1936 roku, kolejka linowa na Kasprowy Wierch⁷.

Na podstawie: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Tatry>

Słowniczek:

¹ przejażdżka – wycieczka

^{2,3,4,7} Kołowy Szczyt, Krywań, Łomnica, Kasprowy Wierch – nazwy szczytów w Tatrach

⁵ Kalatówki – polana w Tatrach, w rejonie Kasprowego Wierchu

⁶ Morskie Oko – nazwa jeziora w Tatrach i schroniska znajdującego się w pobliżu

Na podstawie tekstu I rozwiąż zadania: 1., 2., 3. i 4.

Zadanie 1.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst I informuje

- A. o legendach związanych z Tatrami.
- B. o życiu górali tatrzańskich.
- C. o dziejach turystyki tatrzańskiej.
- D. o historii Zakopanego.

Zadanie 2.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Kto odbył pierwszą odnotowaną wycieczkę w Tatry?

- A. Mariusz Zaruski.
- B. Tytus Chałubiński.
- C. Stanisław Staszic.
- D. Beata Łaska.

Zadanie 3.



**Zaznacz na osi czasu daty wydarzeń oznaczonych literami A, B, C.
Wpisz litery A, B, C w odpowiednie kratki (odpowiednie wieki).**

A – Pierwsza wycieczka w Tatry, 1565 r.

B – Założenie Towarzystwa Tatrzańskiego, 1873 r.

C – Wybudowanie kolejki linowej na Kasprowy Wierch, 1936 r.

XIII w.	XIV w.	XV w.	XVI w.	XVII w.	XVIII w.	XIX w.	XX w.	XXI w.	

Zadanie 4.



Napisz obok zdania TAK – gdy uważasz, że zdanie jest prawdziwe, NIE – gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).

TAK / NIE

Stanisław Staszic jako pierwszy zdobył Kołowy Szczyt.

Celem TOPR było niesienie pomocy ofiarom wypadków w górach.

Stanisław Staszic zbudował kolej na Kasprowy Wierch.

Do rozwoju turystyki w Tatrach przyczynił się Tytus Chałubiński.

Pierwsi turyści najchętniej wchodzili na Krywań i Łomnicę.



Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst II

Zwiedzałem raz z przyjacielem moim, Świąteckim, góry wysokie. Zabłądziliśmy¹, nie znając drogi. Tymczasem robi się ciemno jak w piwnicy.

Idziemy przełęczą [...]. W prawo i lewo są bardzo głębokie przepaście². Grzbiet staje się coraz węższy, skały usuwają się nam spod nóg [...].

– Idę na czworakach, bo nie można inaczej – mówi Świątecki.

Rzeczywiście nie można było inaczej, więc opuszczamy się na czworaki i idziemy dalej, jak dwie małpy [...].

Po pewnym czasie słyszę głos Świąteckiego:

– Władek!

– Co takiego?

– Grzbiet się skończył.

– A co dalej?

– Pusto... pewnie jest przepaść.

– Weź kamień i rzuć... posłuchamy, czy długo leci [...].

Nadstawiamy obaj uszu... Cisza!

– Nie słyszałeś nic?

– Nie.

– Ładnieśmy się wybrali! Musi być ze sto sążni³.

Świątecki rzuca kamień jeszcze raz. Ani odgłosu.

– Trudno, będziemy siedzieli do rana [...].

Zaczyna padać drobny deszcz. Naokoło ciemność, robi się zimno. Rozpacz.

Siedzimy w milczeniu kilka godzin [...].

Kiedy zaczęło robić się jaśniej, usłyszałem okrzyk Świąteckiego:

– Tfu, idioci!

Pochyliam się, spoglądam. Co się okazuje? Oto siedzę na niskiej, wystającej skale, około metra nad łąką. Mchy głużyły odgłos kamieni; w oddali widać drogę.

Potrzebowaliśmy tylko nogi spuścić ze skały, żeby pójść spokojnie do domu. Tymczasem przesiedzieliśmy na skale, szcękając zębami, całą noc.

Na podstawie: Henryk Sienkiewicz, *Przygoda w górach*, Warszawa 1985.

Słowniczek:

¹ **zabłądziliśmy** – zgubiliśmy drogę; nie wiedzieliśmy, gdzie jesteśmy

² **przepaść** – głęboki dół między stromymi ścianami górskimi

³ **sto sążni** – około 200 metrów

Na podstawie tekstu II rozwiąż zadania: 5., 6., 7., 8., 9. i 10.

Zadanie 5.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst II jest fragmentem

- A. sprawozdania.
- B. opowiadania.
- C. legendy.
- D. baśni.

Zadanie 6.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

O wydarzeniach informuje

- A. Świątecki.
- B. Władek.
- C. autor.
- D. obserwator.

Zadanie 7.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Przedstawione wydarzenia miały miejsce

- A. w ciągu dwóch kolejnych nocy.
- B. nocą oraz do wieczora dnia następnego.
- C. w ciągu kilku dni i nocy.
- D. wieczorem, nocą i wczesnym rankiem.

Zadanie 8.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Co bohaterowie czuli w nocy?

- A. Radość.
- B. Spokój.
- C. Zdziwienie.
- D. Bezsilność.

Zadanie 9.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Bohaterowie postanowili zostać na skale do rana, ponieważ

- A. deszcz przestał padać.
- B. czekali, aż zrobi się cieplej.
- C. bali się, że wpadną w przepaść.
- D. w oddali widzieli drogę.

Zadanie 10.



Ponumeruj wydarzenia chronologicznie (po kolei), zaczynając od najdawniejszego. Wpisz w cyfry od 1 do 5.

Odkrycie o poranku.

Zabłądzenie.

Wędrówka wąskim grzbietem góry.

Podjęcie decyzji o spędzeniu nocy na skale.

Rzucanie kamieni.



Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst III

Do każdej wycieczki górskiej należy się dobrze przygotować.

Na początek zbierz informacje o przebiegu szlaku turystycznego, którym będziesz szedł, oraz schroniskach turystycznych.

Zostaw w miejscu pobytu wiadomość o trasie wycieczki i godzinie powrotu.

Na wędrówkę górską zabierz mapę i telefon komórkowy z dobrze naładowaną baterią – w razie wypadku będziesz mógł zawiadomić GOPR.

Wyruszając na wycieczkę górską, trzeba koniecznie mieć odpowiednie i wygodne buty oraz plecak, w którym o każdej porze roku i pogodzie powinny znajdować się:

- czapka i rękawiczki, zapasowe skarpety i koszula,
- kurtka przeciwdeszczowa,
- apteczka, latarka, zapalniczka,
- termos z gorącą herbatą, czekolada.

Pamiętaj, wychodź na wędrówkę w góry wcześniej rano. Pogoda psuje się zwykle po południu.

Na podstawie: strona internetowa GOPR – Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – www.gopr.pl

Na podstawie tekstu III rozwiąż zadania: 11., 12., 13., 14. i 15.

Zadanie 11.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Autor tekstu III

- A. ostrzega przed niebezpieczeństwem lawin w górach.
- B. zaleca, jak trzeba przygotować się do wycieczki w góry.
- C. krytykuje osoby, które często chodzą w góry.
- D. odradza organizowania długich wycieczek górskich.

Zadanie 12.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Tekst III zawiera informacje

- A. o numerach telefonów alarmowych GOPR.
- B. o rzeczach, które są potrzebne w górach.
- C. o górskich szlakach turystycznych.
- D. o wadach i zaletach chodzenia w góry.

Zadanie 13.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Zdanie: *Wychodź na wędrówkę w góry wcześniej rano jest*

- A. radą.
- B. pytaniem.
- C. argumentem.
- D. zarzutem.

Zadanie 14.



Odpowiedz na pytania.

1. Dlaczego w górach turysta powinien mieć telefon komórkowy?

.....
.....

2. Dlaczego najlepiej wychodzić w góry wcześniej rano?

.....
.....

Zadanie 15.



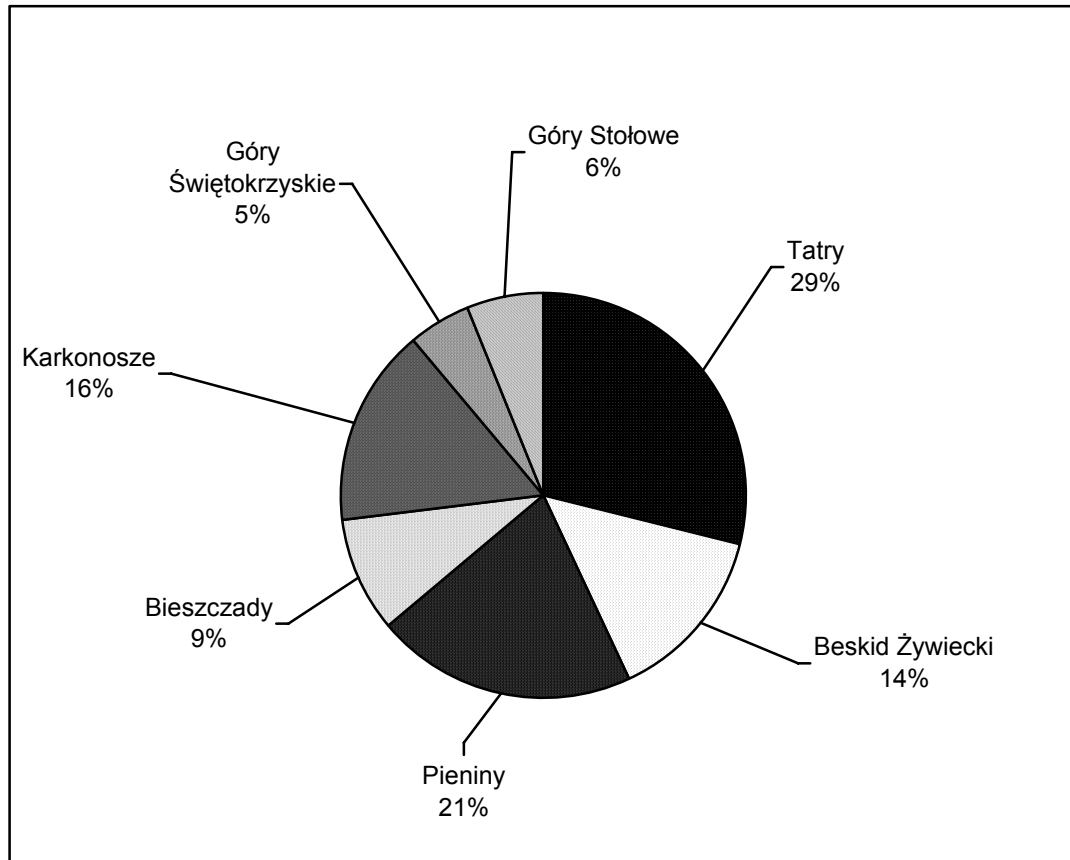
Wpisz na listę pięć (5) rzeczy, które trzeba zabrać na wycieczkę w góry.

1.
2.
3.
4.
5.



Zapoznaj się uważnie z tekstem i diagramem.

Wybranych Polaków zapytano, które polskie góry lubią. Odpowiedzi przedstawiono na diagramie:



Na podstawie diagramu rozwiąż zadania 16. i 17.

Zadanie 16.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

O czym informuje podany diagram?

- A. O liczbie turystów w polskich górach.
- B. O tym, które góry zajmują największą powierzchnię.
- C. O tym, które góry Polacy lubią najbardziej.
- D. O liczbie wypadków w polskich górach.

Zadanie 17.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Najbardziej lubiane góry wśród Polaków to

- A. Góry Świętokrzyskie i Tatry.
- B. Góry Stołowe i Beskid Żywiecki.
- C. Karkonosze i Bieszczady.
- D. Tatry i Pieniny.



Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst IV

Wincenty Pol

Pieśń o ziemi naszej

W góry! w góry, miły bracie!
Tam swoboda¹ czeka na cię.
[...]
Tutaj silniej świat oddycha,
Tu się szczerzej człek² uśmiecha,
Gdy się wiosną śmieją góry.

A gdy ponad turnie³ czasem,
Przegrzmi latem nagle burza,
To zieleńsze potem wzgórze,
Popod hale⁴, ponad lasem,
Świeższe, żywsze, barwy, wonie⁵
I powietrze bywa lżejsze
Ach, i bóle serca⁶ mniejsze!

Słowniczek:

¹ swoboda – wolność

² człek – człowiek

³ turnia – skała

⁴ hala – pastwisko w górach, łąka

⁵ wonie – zapachy

⁶ bóle serca – smutki, problemy

Strofy o górach. Antologia, oprac. Jacek Kolbuszewski, Warszawa 1980.

Na podstawie tekstu IV rozwiąż zadania: 18., 19., 20., 21., 22. i 23.

Zadanie 18.



Napisz obok zdania TAK – gdy uważasz, że zdanie jest prawdziwe, NIE – gdy zdanie jest fałszywe (nieprawdziwe).

TAK / NIE

Znak [...] oznacza pominięcie fragmentu tekstu.

.....

Przypis: *Strofy o górach. Antologia* wskazuje, że tekst IV pochodzi ze zbioru utworów o tej samej tematyce.

.....

Zadanie 19.



Wypisz z wiersza parę wyrazów, które się rymują.

..... —

Zadanie 20.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

W którym fragmencie wiersza występuje wykrzyknienie?

- A. *W góry! w góry, miły bracie!*
- B. *Tu się szczerzej człek uśmiecha.*
- C. *Gdy się wiosną śmieją góry.*
- D. *I powietrze bywa lżejsze.*

Zadanie 21.



W podanym niżej fragmencie wiersza podkreśl dwa epitety.

A gdy ponad turnie czasem,
Przegrzmi latem nagła burza,
To zieleńsze potem wzgórze,
Popod hale, ponad lasem.

Zadanie 22.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Co, zdaniem poety, czują ludzie w górach?

- A. smutek i rozpacz.
- B. strach i cierpienie.
- C. radość i swobodę.
- D. nadzieję i miłość.

Zadanie 23.

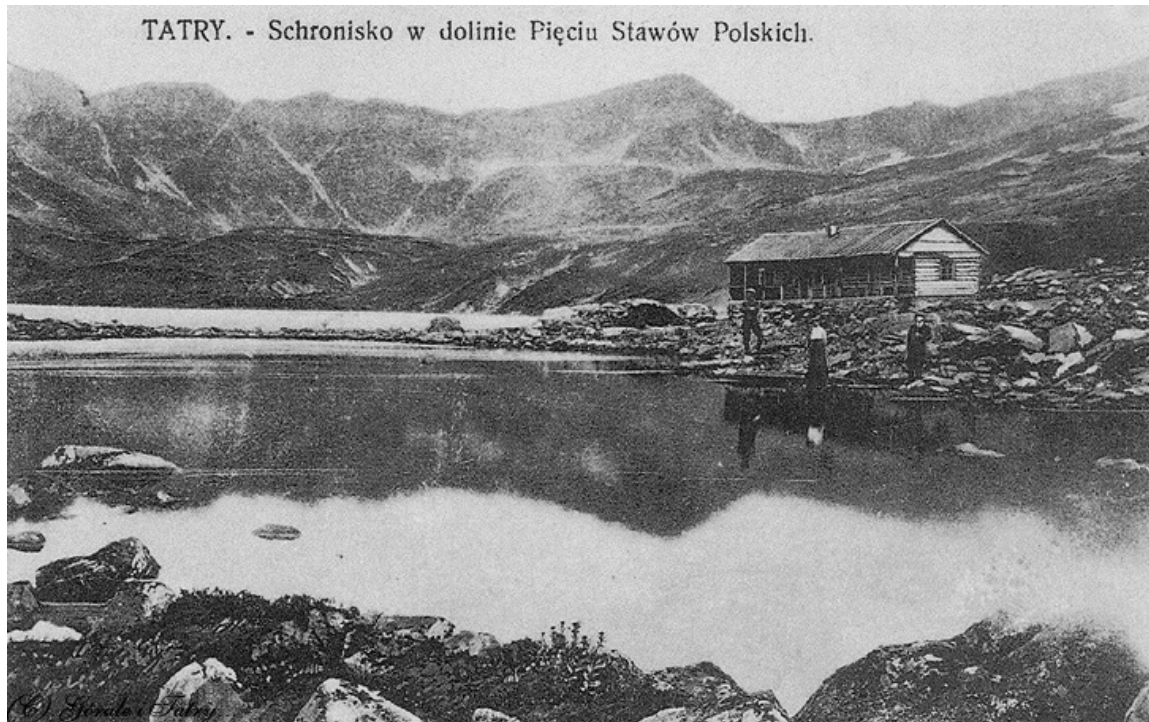


Wypisz z tekstu IV te wersy (linijki), w których został opisany krajobraz górski po burzy.

.....
.....



Obejrzyj dokładnie fotografię.



Na podstawie fotografii rozwiąż zadania 24. i 25.

Zadanie 24.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Artysta sfotografował

- A. martwą naturę.
- B. krajobraz.
- C. portret.
- D. ważne wydarzenie.

Zadanie 25.



Zaznacz dobrą odpowiedź.

Szczyty górskie znajdują się

- A. w centrum.
- B. na pierwszym planie.
- C. na drugim planie.
- D. w tle.

